

Вільчинська Л. А.
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри рослинництва і кормовиробництва
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

Щедрий ужинок- життя М.М. Малини

*Хто життям битий, той більшого доб'ється.
Хто пуд солі з'їв, більше цінує мед.
Хто сльози лив, той щиро сміється.
Хто помирав, той знає, що живе!
Омар Хайям*

Людьми з великої літери і професіоналами своєї справи були для мене мої вчителі – Алексєєва Олена Семенівна і Малина Михайло Маркович. Кожен із них не зважаючи ні на що, уперто працював над улюбленою культурою.

Народився Михайло Маркович 26 квітня 1938 року в с. Шеки Сенчанського району Полтавської області. Батько не повернувся додому з війни. Тому дитинство Михайла було досить важким. У 1956 році бажання навчатися у вищій школі привело Михайла до Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту, після закінчення якого попрацював на виробництві [1, 29–31].

Свою трудову і наукову діяльність почав із головного агронома колгоспу ім. Сталіна с. Жучківці Черноострівського району Хмельницької області.

З 1961 по 1966 рр. – старший агроном насінневого дослідного господарства Чернівецької с.-г. дослідної станції. Пізніше був переведений начальником обласної контрольної-насінневої лабораторії. Через два роки повернувся на Чернівецьку дослідну станцію, де працював агрономом дослідного господарства цієї станції.

У лютому 1972 року поступив до аспірантури Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту. Михайло Маркович продовжив розпочаті (О.С. Алексеєвою) в Інституті землеробства і тваринництва (м. Львів, Оброшино) дослідження з вивчення кореневої системи гречки з метою використання її особливостей в селекційному процесі. До виконання наукових досліджень Михайло Маркович віднісся із великою відповідальністю. Працював багато сам, а також залучав до досліджень студентів наукового гуртка «Вавіловець» – Василя Антоновича Рарока, Тараса Омеляновича Шевчука. Це визначило і їх життєву стежину. Вони спільно закладали насіння в рулони з фільтрувального паперу для пророщування, підраховували енергію проростання сходів, вимірювали довжину коренів та розрізняли їх типізацію. Було вивчено типи коренів у гречки і знайдено середовища для їх дорощування. У літній період досліди продовжували за допомогою вивчення наростання кореневої системи гречки за методом М. М. Кулешова. На другому курсі аспірантури Михайло Маркович проводив лабораторно-практичні заняття з селекції. Дисертаційну роботу за темою «Селекция гречихи с учетом характера развития корневой системы» [2, 56-57, 101], захистив у Селекційно-генетичному інституті в Одесі, де через багато років свою роботу захищатиму і я. Першим опонентом за дисертаційною роботою був відомий дослідник кореневої системи польових культур П. Данильчук. Після закінчення аспірантури (1975 р.) залишився на кафедрі рослинництва, селекції і насінництва на посаді асистента, викладача, а згодом доцента. Розподіл та характеристику селекційного матеріалу за розвитком первинних корінців проводили під його керівництвом аспіранти В. В. Литвинюк та Ю. А. Лавренюк. Після стажування в Ленінградському сільськогосподарському інституті (1975, 1980, 1985, 1990 рр.) під керівництвом професора Зінаїди Василівни Абрамової опанував курс генетики і біотехнології, які викладав студентам до виходу на заслужений відпочинок [1, 29–31].

У 1982-1989 рр. Михайло Маркович вивчав вплив плоскорізного поверхневого і глибокого обробітку ґрунту на урожайність зерна гречки в колгоспі ім. Кірова Лохвицького району Полтавської області. Було встановлено, що поверхневий і глибокий плоскорізний обробітки ґрунту підвищують урожайність гречки незалежно від способу сівби на 6,3-11,9% [3, С. 44].

У 2000 році свої дослідження М. М. Малина переключив на метод гібридизації, залучивши до проведення досліджень студентку, а пізніше і аспірантку Людмилу Вільчинську. Перші мої невмілі кроки до проведення занять, захисту дипломної, а потім і дисертаційної роботи, було зроблено під його чітким керівництвом. Неодноразово, не зважаючи ні на спеку, ні на хворобу, Михайло Маркович виїздив у поле НДІКК на ділянки гібридизації, де власноручно робив добори кращих рослин. Ці приклади підтримували і стимулювали мене до наступної роботи. Значних зусиль було докладено до районування нових сортів гречки Малинка, Перлина Поділля і Квітнева, створених спільно із Науково-виробничою агрофірмою «Перлина Поділля» м. Білогір'я Хмельницької області. Завдяки М. М. Малині і генеральному директору НВА «Перлина Поділля» П.В. Іващуку – сорти було занесено до Реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2009-2012 роках.

Тривалий час М. М. Малина був заступником директора Науково-дослідного інституту круп'яних культур. Велику роботу проводив по госпдоговірній тематиці з різними господарствами західного регіону України, чим підтримував матеріальну базу Інституту круп'яних культур. У важкий час безгрошів'я, бартерних відносин, важкого матеріального становища, завжди на першому місці у Михайла Марковича були люди, а потім все решту. На науковій ниві пріоритетом завжди була улюблена культура, навіть попри те, що часто за неї потрібно було віддавати кошти із власної пенсії і тратити безліч годин свого власного часу. Навіть тоді, коли у мене вже вривався терпець, Михайло

Маркович вражав своєю витримкою і впевненістю. Будучи на заслуженому відпочинку він завжди за будь-якої нагоди відвідував кафедру, дослідні ділянки гречки неподалік стадіону, часто виїздив на виробництво переконувати, щоб підтримували наукову роботу з селекції гречки, наш НДКК та університет. Щиро любив гречане поле і працю на ньому...

Вагомий практичний і науковий досвід дозволили М. М. Малині стати фахівцем у галузі біології, генетики, селекції і насінництва гречки. Співавтор 3-х монографій [3] і навчального посібника [4] для студентів, що навчаються у закладах III-IV рівнів акредитації, автор понад 100 наукових праць, співавтор 6 сортів гречки: Вікторія Подільська, Рада, Єлена, Малинка, Квітнева, Перлина Поділля.

Вдячна Михайлу Марковичу за цей безцінний досвід, за те що, став моїм «науковим батьком» і дав мені простій дівчині путівку у наукове життя.

Пішов з життя видатний селекціонер, педагог, учитель, доцент кафедри селекції, насінництва і загальнобіологічних дисциплін Малина Михайло Маркович 15. 07. 2014 року.

Естафету викладання навчальної дисципліни «Генетика» і улюблену наукову тематику достойно перейняла я.

Горда з того, що я – учениця своїх «наукових батьків». Кропітка праця моїх наукових керівників проросла молодю порослю селекціонерів. Вони для нас були, є і будуть прикладом для наслідування, бо їх ідеї, погляди, наукові моменти є актуальними і сьогодні. Ми достойно продовжуємо справу їх життя. Вона живе у серцях і душах кожного із нас.

Перелік використаних джерел:

1. Алексєєва О.С., Якименко Р.Т. Кафедра – головна ланка вищого навчального закладу. Кам'янець-Подільський, ПП Мошак М.І. 2004. С. 29–31.

2. Подільський державний аграрно-технічний університет: люди і долі. Алексєєва Олена Семенівна: бібліографічний покажчик / [уклад. Посітко Л.А.]; ПДАТУ, Наукова бібліотека. Кам'янець-Подільський, 2016. 127 с.

3. Культура гречихи. В 3-х ч. / Е.С. Алексєєва, И.Н. Елагин, Л.К. Тараненко [и др.]; под ред. Е.С. Алексєєвой; МАПУ, АН Высшей школы Украины, ПДАТУ, НИИ крупяных культур. Каменец-Подольский: Мошак М.И.: Ч.1: История культуры, ботанические и биологические особенности. 2005. 192 с.

4. Генетика, селекція і насінництво гречки: навч. посіб. / О.С. Алексєєва, Л.К. Тараненко, М.М. Малина. К. : Вища школа, 2004. 213 с.